

GEHEIM

3 september 1969.

h.p.

Land: Tsjecho-Slowakije.

Onderwerp: De rooms-katholieke kerk in Tsjecho-Slowakije.

Referenties:

Datum van waarneming: Tweede helft augustus 1969.

Bron: Betrouwbaar met goede contacten in de rooms-katholieke hiërarchie in Tsjecho-Slowakije.

Opmerkingen: Dit bericht is uitsluitend bestemd voor gebruik ten departemente.

Bijlagen:

Mede Verzonden aan: de Minister van Buitenlandse Zaken.

S. J. G.

Zijner Excellentie
de Minister President
Plein 1813, nr. 4
's-Gravenhage.

GEHEIM

GEHEIM

3 september 1969.

TSJECHO-SLOWAKIJEDe rooms-katholieke kerk in Tsjecho-Slowakije.

- a. Het Vaticaan en de regering van Tsjecho-Slowakije zijn nog steeds niet tot het voeren van onderhandelingen over de hangende problemen gekomen.

Tijdens het bewind van DUBCEK waren onderhandelingen mogelijk geweest, doch het staatssecretariaat te Rome oordeelde het raadzamer eerst de kat uit de boom te kijken. Ook thans wacht het Vaticaan af hoe het regime-Husak zich zal ontwikkelen.

Wat het Tsjechische deel van het land betreft wordt het diocees Praag door Tomasek bestuurd en zijn in de bisdommen Litomerice, Budejovice en Brno de oude bisschoppen weer in hun functie hersteld. De bisdommen Olomouc en Hradec-Kralove zijn echter nog steeds onbezet.

In Slowakije leeft nog als enige bisschop de zeer oude en kinds geworden mgr. POBOZNY als administrator van het deel diocees Roznava, dat officieel nog steeds tot het bisdom Eger in Hongarije behoort. De slowaken wensen thans echter, behalve eigen bisschoppen, ook een eigen kerkprovincie onafhankelijk van Tsjechen of Hongaren. Dit streven wordt gestimuleerd door het feit dat Slowakije een politiek autonoom gebied is geworden.

De stichting van een eigen slowaakse kerkprovincie is tot nu toe altijd tegengehouden zowel door de regering in Praag als de kerkelijke hiërarchie in Hongarije.

Vooraf kardinaal MINDSZENTY, die de jure nog aartsbisschop van Esztergom is en wiens diocees voor een groot deel in Slowakije ligt verzet zich ook thans nog tegen een aparte slowaakse kerkprovincie. Partijleider Husak, zelf slowaak, is, hoewel militant anti-katholiek, voorstander van federalisme.

Om de katholieke bevolking van Slowakije niet tegen zich in het harnas te jagen schijnt Husak bereid te zijn in de gewenste zin mede te werken. De katholieken in Slowakije vormen een belangrijk element dat bereid is het communistische bewind te aanvaarden als hun vrijheid van godsdienst wordt gelaten.

GEHEIM

GEHEIM

- b. Onder het bewind van DUBCEK is de beweging van de z.g. vredes-priesters geheel tot verval geraakt. Een laatste daad van deze vereniging was de uitstoting uit de beweging van voorzitter PLOJHAR. Daarop werd met de goedkeuring van de bisschoppen de "na-conciliaire beweging" van priesters, de DKO gesticht. Hoewel de regering reeds in eind 1968 de vergunning voor deze beweging introk, is sindsdien nog geen poging gedaan de vredesbeweging te reactiveren.

De vroegere leiders beginnen zich echter, vooral gesteund door de Russen, weer te roeren. Zo zijn PLOJHAR en enige aanhangers in juni jl. op uitnodiging van patriarch NIKODIM naar Moskou gereisd om over godsdienstige en kerkelijke problemen te confereren. PLOJHAR heeft zich onder NOVOTNY echter dermate gecompromitteerd dat het niet waarschijnlijk wordt geacht dat hij nog eens een sleutelpositie zal bezetten.

De gevaarlijkste exponent van de vroegere vredesbeweging is thans kanunnik ZARCZKY, pastoor te Bratislava. ZARCZKY, die bepaald geen onbesproken leven leidt, is politiek zeer actief en dankt het aan zijn machtige relaties, dat hij niet als pastoor wordt afgezet. Hij is voor de inwoners van Bratislava een steen des aanstoets.